

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
[SZEKERES GÁBOR] örökös főszerkesztő,
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR, RITZ FERENC,
ZÉKÁNY ANDRÁS
Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
ANTUS SÁNDOR, BIACS PÉTER,
BUZÁS ILONA, HANCSÓK JENŐ,
JANÁKY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KEGLEVICH GYÖRGY, KOVÁCS ATTILA,
LIPTAY GYÖRGY, MIZSEY PÉTER,
MÜLLER TIBOR, NEMES ANDRÁS,
ifj. SZÁNTAY CSABA, SZABÓ ILONA,
TÖMPE PÉTER, ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelők
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
Email: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: Planta-2000 Bt.
Nyomás: Europrinting Kft.
Felelős vezető: ENDZSEL ERNŐ
ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10 200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyany Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális számaink tartalma,
az összefoglalók és egyesületi híreink,
illetve archivált számaink honlapunkon
(www.mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541
HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)
HU ISSN 1588-1199 (online)
DOI: 10.24364/MKL.2019.09

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja

Az elmúlt hat évben az a megtiszteltetés ért, hogy a nem akadémikus közgyűlési képviselő megbízásából a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének tagja voltam. Így közelről, az események résztvevőjeként tapasztalhattam meg azt a minden túlzás nélkül heroikus küzdelmet, amit az MTA vezetői és Elnöksége a kutatás szabadságának megőrzéséért folytatott. A részletekkel minden bizomnyal sokan tisztában vannak, ezért csak néhány momentumot érdemes feleleveníteni. Kezdődött minden 2018-ban, amikor az MTA-kutatóhálózat támogatását miniszteri hatáskörbe tették át. Palkovics László miniszter (Innovációs és Technológiai Minisztérium) kezdetben többször kijelentette, hogy ez pusztán technikai ügy, a kormánynak nem áll szándékában az intézményi autonómia csorbítása, sőt szóba se jöhet az intézmények kivonása az MTA alól. Később egy Palkovics által jegyzett munkaanyag elismerően minősítette az MTA kutatóhálózatának teljesítményét. Ma már tudjuk, a valódi szándékok nem is lehettek volna távolabb a deklarációktól. Persze már a kezdetek kezdetén gyanakvásra adott okot, hogy az MTA 54 percet kapott a támogatás einstandolását megalapozó törvény véleményezésére. Palkovicsnak miniszterként, de az MTA rendes tagjaként is tisztában kellett lennie azzal, hogy ennyi idő alatt képtelenség felelős véleményt mondani, azaz az egész színjáték csakis az MTA alázását szolgálta.

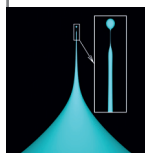
Az elmúlt év történései pontos korrajzot (inkább kórrajzot) adnak hazai viszonyainkról. Az ügyben számos, a magyar tudományosság jövőjéért felelősséget érző testület és személy megnyilvánult, számtalan külföldi szervezet és tudós biztosította támogatásáról az MTA-t (lásd MTA honlapja), a Lendület-kutatócsoportok vezetői többször is kiálltak a tudományos értékrend mellett, az Akadémiai Dolgozók Fóruma is világosan kinyilvánította, hogy a kutatóhálózat hatékony működése csak az MTA fennhatósága alatt képzelhető el. Emellett a tekintélyes német tudományos szövetségek a leghatározottabban cáfolták Palkovics állítását, miszerint a tervezett átalakítások valamiféle német modellnek felelnek meg. Időközben már a miniszter is visszakozt, de akkor mi az átalakítás alapja? Mindegy is! Az észérvek, a nemzetközi példák, a tiltakozások és az MTA melletti kiállások ellenére is érvényesült a nyers politikai akarát. A Parlament 2019. július 2-án elfogadta az MTA kutatóintézeti hálózatát megsemmisítő törvényt és létrehozta az egyelőre csak papíron létező Eötvös Loránd Kutatási Hálózatot.

Az ügyben a Magyar Kémikusok Egyesülete is megfogalmazott egy állásfoglalást, amiben kiáll a kutatás autonómiája és a tudomány alapértékei mellett (lásd az MKL megelőző számát). Időközben megérkezett Palkovics válasza is, ami a mostani számban található. Nos, a válaszal nem vagyunk beljebb. A levél megállapítja, hogy hazánk innovációs teljesítménye siralmas (sajnos ez igaz), de kísérletet sem tesz arra, hogy világosan megfogalmazza, milyen módon javítják az innovációs teljesítményt és mennyiben biztosítják a minőségi kutatómunka feltételeit a tervezett változások. Ebben persze semmi meglepő nincs. Az elmúlt egy év alatt egyetlen elemzést sem hoztak nyilvánosságra arról, hogy mik az említett innovációs deficit okai és hatástanulmányok sem ismertek arról, hogy az MTA kutatóhálózatának elvétele milyen módon fogja javítani a helyzetet. Különösen érdekes lenne annak a kérdésnek a tisztázása, hogy ösztönző-e az innovációs környezet a gazdasági szféra számára. Sokak szerint nem! Pedig köztudott, hogy fejlesztésre „éhes” partnerek nélkül a legtehetségesebb és legmotiváltabb kutatók sem képesek innoválni. Bízunk abban, hogy ezt a miniszter is érti!

Fabián István
egyetemi tanár
az MKE Intézőbizottság tagja

TARTALOM

VEGYIPAR ÉS KÉMIATUDOMÁNY	
Huszar Csaba, Kis-Tamás Attila, Gajary Antal: Imidazolinok szintézise	266
Braun Tibor: Egy cseppnyi kémia. Folyadékfázisú reakciók ultramikrotérfogatban	271
A család és a kutatómunka összhangja. Beszélgetés Csapó Edit L'Oréal-díjas kutatóval	275
KÖZOKTATÁS – TANÁRI FÓRUM	
Riedel Miklós, Rózsahegy Mária, Wajand Judit: Kémia tanár-képzés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a 2000-es évekig	277
AZ ELEMEK PERIÓDUSOS RENDSZERÉNEK NEMZETKÖZI ÉVE	
Raucsikné Varga Andrea Beáta: A periódusos rendszer jelentősége a földtudományokban: a (geo)kémiai ismeretek bázisa	282
KITEKINTÉS	
Silberer Vera: Királyi kutatók. Tudományos akadémiai születése	286
Lente Gábor: A 2018-as Ig Nobel-díjak: szív küldi szívnek	288
ISMERETTERJESZTÉS	
Boros László: Filatéliai kalandozások. A drágakövek varázsa	289
VEGYÉSZLELETEK	
Lente Gábor rovata	290
EGYESÜLETI ÉLET	292
A HÓNAP HÍREI	293

Címlapponk:
Cseppképzés
folyadékból elektromos
tér hatására.
A kép matematikai
modellje alapján
készült
(Purdue University,
School of Chemical
Engineering)